

The Meaning and Sources of Hoshanot

Clapping Hoshanot

Succah 4, 5

מצות ערבה

הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעַת פְּעָמִים. בְּשַׁעַת פְּטִירְתּוֹ, מָה הֵן אוֹמְרִים, יִפִּי לָךְ מִזְבֵּיחַ, יִפִּי לָךְ מִזְבֵּיחַ. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לֵיָהּ וּלְךָ, מִזְבֵּיחַ. לֵיָהּ וּלְךָ, מִזְבֵּיחַ.

The mitzvah of the aravah how was it [performed]? There was a place below Jerusalem called Moza. They went down there and gathered tall branches of aravot and then they came and stood them up at the sides of the altar, and their tops were bent over the altar. They then sounded a teki'ah [long blast], a teru'ah [staccato blast] and again a teki'ah. Every day they went round the altar once, saying, "O Lord, save us, O Lord, make us prosper" (Psalms 118:). Rabbi Judah says: "Ani vaho, save us." On that day they went round the altar seven times. When they departed, what did they say? "O altar, beauty is to you! O altar, beauty is to you!" Rabbi Eliezer said: [they would say,] "To the Lord and to you, O altar, to the Lord and to you, O altar."

Ibid. 6

יָמָר, חֲרִיזוֹת שֶׁל דֶּקֶל הָיוּ מְבִיאִין, וְחוֹבְטִין אוֹתָן בְּקִרְקָע בְּצֵדֵי הַמִּזְבֵּחַ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִקְרָא יוֹם חֲבוּט חֲרִיזוֹתֵיכ

As was its performance on a weekday, so was its performance on Shabbat, except that they would gather them on the eve of Shabbat and place them in golden basins so that they would not become wilted. Rabbi Yohanan ben Beroka says: they used to bring palm branches and they would beat them on the ground at the sides of the altar, and that day was called “[the day of] the beating of the palm branches.”

What is hibbut? Banging or shaking?

Note three activities, ntilah, taking, zekifa, standing them on the sides of the altar and hibbut...

נטילה

זקיפה

הקפה

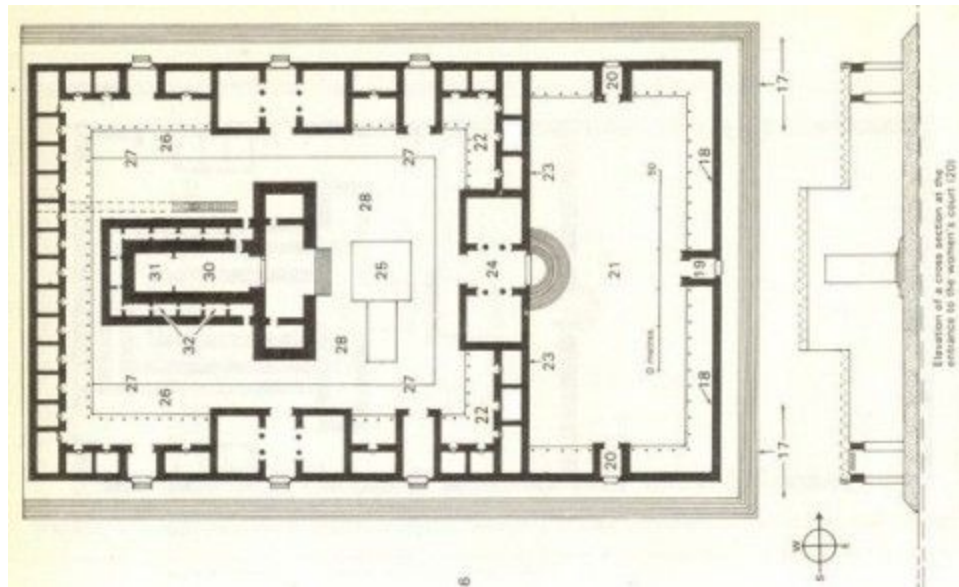
What do you go around with? Succah 43b

איתיביה אביי בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואותו היום שבע פעמים מאי לאו בערבה לא בלולב והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא בערבה א"ל הוא אמר לך בערבה ואנא אמינא בלולב אתמר ר' אלעזר אומר בלולב רב שמואל [בר נתן] אמר ר' חנינא בערבה וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא בערבה

Abaye raised an objection to Rav Yosef from a mishna: On every day the people circle the altar one time, and on that day, the seventh day of the willow branch, they circle it seven times. What, is the mishna not referring to circling the altar with the willow branch in hand? He answered him: No, it is referring to circling the altar with a lulav. Abaye objects: **But didn't Rav Naḥman say that Rabba bar Avuh said: They would circle the altar with the willow branch? Rav Yosef said to him: He said to you with the willow branch; however, my authority is no less than his, as we are both amora'im, and I say that they circle the altar with a lulav. It was stated that this was the subject of dispute between other amora'im as well. Rabbi Elazar says: They circle the altar with a lulav. Rav Shmuel bar Natan said that Rabbi Ḥanina said: They circle the altar with the willow branch. And likewise, Rav Naḥman said that Rabba bar Avuh said: They would circle the altar with the willow branch.**

Do you know where they are going?

בין האולם למזבח

Kelim 1, 9

בֵּין הָאוֹלָם וְלַמִּזְבֵּחַ מְקַדָּשׁ מִמֶּנָּה, שְׂאִין בְּעֵלֵי מוֹמִין וּפְרוּעֵי רֹאשׁ נִכְנָסִים לְשָׁם.

The area between the porch (ulam) and the altar is holier, for [priests] who have blemishes or unkempt hair may not enter it.

Ritz Geyat hil. lulav

הלכות רי"ץ גיאת הלכות לולב

ודאמר גאון כי אין לישראל ליכנס בין האולם ולמזבח ודאי אין להם לכנס לעבודה ושלא בשעת מצוה אבל בעונת מצוה הותרו לכנס ונכנסין והתםרמח) אמרינן אמר רב יהודה אמר רב כשהיו ישראל עולין לרגל אע"פ שנמשכין י"א אמה אחורי הכפורת עומדין צפופין (ומשתחיןרמט)) [ומשתחווין] רווחין והותרו [עמוד קנו] להמשך ולהכנס אחורי בית הכפורת ולפנים מן המזבח ולאולם ולהיכל ולדביר הותרו נמי להקיף נמי בין האולם ולמזבח (בעונתורנ)) [בעונת] מצוה

That which the Gaon said that an Israelite cannot go there that is if they are not worshipping but for a mitzvah they may...

RI Megash, Shut 43

וששאלת הא דתנן בסוכה (מ"ה ע"א) בכל יום היו מקיפין את המזבח פעם אחת ואותו היום שבע פעמים וקשה לך היאך מקיפין אותו והא בין אולם ולמזבח מקום הכהנים הוא ואין רשות לישראל ליכנס לשם.

תשובה האי מקיפין דקתני במתני' לאו הקפה בהלוך היא כמו שאנו עושים היום שאנו מקיפין ס"ת בהושענא בהילוך סביבותיה אלא הקפה בעמידה היא כי היא דגרסינן ביומא בפרק בראשונה (כ"ה ע"א) מקיפין היו הכהנים ועומדין כמין כופליאר ומקשינן הכהנים היו עומדים סביב למזבח בינו לבין האולם וישראל עומדים מצדו למזבח שבצפון עד צדו האחר שבדרומו והיו בכל יום מקיפין אותו פעם אחת ואותו היום שהוא יום ערבה היו מקיפין אותו ז' פעמים שהיו עומדים סביבותיו ואח"כ הולכים להם וחוזרים ומקיפין ועומדים סביבותיו פעם שניה והולכים להם וחוזרים אח"כ ועומדין ומקיפין פעם שלישית וכן חמשת וכן ששית וכן שביעית על הסדר הזה. ואיכא לפרושי ליה כדקאמרת שהיו הכהנים עומדים סביבות המזבח בינו ובין האולם וישראל מקיפין והולכים מצד דרום ועד צפון וחוזרין ומקיפין מצפון ועד מזרח ועד דרום והיו עושין כן בכל יום פעם אחת ויום ערבה היו עושים כן שבעה פעמים וגם זה פי' נכון הוא ואפ"ל שכן היו עושים אלא שהפי' הא' הוא שקבלנו מרבינו הרב ז"ל וכן מצינו שפי' הגאונים ז"ל בתשובותיהן. ע"כ בלשונו ז"ל. +(עין להרב +(מוהרח"א ז"ל בקו' דרך הקדש די"ו ע"ב

They didn't go all the way around. They stood there, left, and came back..

Well, the Yalkut Shimoni has an opinion too

ילקוט שמעוני לתהלים, רמז תשג. בובר

וכיצד הוא סדר ההקפה? **כל ישראל**, גדולים וקטנים, נוטלים את לולביהם בידיהם הימנית ואתרוגיהם בידיהם השמאלית, ומקיפין אחת. ואותו היום היו מקיפין שבע פעמים.

Today, Rav Saadya Gaon's Siddur

רב סעדיה גאון:

לאחר שמפטירין⁸ אומרים תהילה לדוד, ועומד שליח הציבור ולולבו בידו, והציבור סביבות התיבה. ואומר: "הושיעה נא", והן אומרים: "הושיעה נא", ואחר כך אומר: "אני והו הושיעה נא", ועונין כן. ומחזירין ספר תורה למקומו, ואומר קדיש, ומתפללין תפילת המוספין. ובכל יום מקיפין פעם אחת, וביום דשביעי ז' פעמים. פעם ראשונה מקיפין דרך ימין כלפי תיבה, אומר "הושענא". ושניה הן מקיפין דרך שמאל, ואומר "אנא הושיעה נא", והן עונין "הושענא והושיעה נא", ואומר "הצליחה נא", והן עונין "הושענא והצליחה נא", אומר דברי שבח מעניינו של יום, והן עונין "תבנה ציון". "ברינה, והעלינו לתוכה בשמחה.

The source? Geonim, Shaarei teshuva 31

בתשובה אחרת מהגאונים, מובא רמז למנהג מפסוק:

וששאלתם רמז להקפת ספר תורה בלולב והדס? כך ראינו מהכא: "אסרו חג בעבתים" (תהילים קיח, כז) – והוא לשון היקף, דכתיב: "אסרי לגפן עירה" (בראשית מט, יא), יסחר ישראל לקרתיה בעבותים, הוא עץ עבות

אַל | יִי וַיֵּצֵא לָנוּ אֶסְרוֹתַי בְּעִבְתֵּימָם עֲדֵי־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ:

The LORD is God; He has given us light; bind the festal offering to the horns of the altar with cords.

Some only went around on the 7th day

ר' צדקיה ב"ר אברהם הרופא מרומי כותב, שמנהג פשוט אצלם שאין מקיפים כלל בשאר הימים, אלא רק ביום השביעי; אם כי אומרים הושענות לאחר תפילת מוסף, אך בלא הקפה. יחד עם זאת הוא מציין, שיש נוהגים להקיף את התיבה במקום המזבחה בכל יום.

Why does everyone go around? Taz on Shulchan aruch

.טורי זהב, או"ח, סימן תרס, ס"ק ב

It doesn't have to be exactly like the beit hamikdash

What is the source of the hoshanot, 7th day willow?

Succah 34a

אבא שאול אומר ערבי שתיים אחת ללולב ואחת למקדש

Abba Shaul says: “**Willows**” in the plural teaches that there are **two** mitzvot that involve use of the willow branch. **One** is the willow branch **for the *lulav***, and **one** is the willow branch taken **for the Temple**, with which the people would circle the altar on *Sukkot*.

Succah 44a

למאן אילימא לאבא שאול האמר (ויקרא כג, מ) ערבי נחל כתיב שתיים אחת ללולב ואחת למקדש אי לרבנן הלכתא גמירי לה דא"ר אסי א"ר יוחנן משום ר' נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני

The Gemara asks: In accordance **with whose** opinion did Rava say this? **If we say** that Rava said this in accordance with the opinion of **Abba Shaul, didn't he say that it is written: Willows of the river**, i.e., in the plural, indicating **two** willow branches, **one for the *lulav* and one for the Temple**? In his opinion, the mitzva of the willow branch in the Temple is also a mitzva by Torah law. **If Rava said this in accordance with the opinion of the Rabbis, they learned this as a *halakha* transmitted to Moses from Sinai, as Rabbi Asi said that Rabbi Yoḥanan said in the name of Rabbi Neḥunya of the valley of Beit Ḥortan:** The *halakha* of the **ten saplings**, the mitzva of the **willow branch** in the Temple, **and the mitzva of the water libation** on the altar during the festival of *Sukkot* are each a *halakha* transmitted to **Moses from Sinai**.

Who brought the Arava and where?

Rambam: only in the mikdash

Succah 43b

פעם אחת חל שביעי של ערבה להיות בשבת, והביאו מרביות של ערבה מערב שבת, והניחום בעזרה. והכירו בהן בייתוסין, ונטלום וכבשום תחת אבנים. למחר הכירו בהן עמי הארץ, ושמטום מתחת האבנים, **והביאום הכהנים** וזקפום בצידי המזבח. לפי שאין בייתוסין מודים שחיבוט ערבה דוחה (את השבת) סוכה מג ע"ב).

Rashi vs. Rambam: Who did it?

רש"י מוסיף עוד:

אבל **ישראל לא** היה נכנס בין האולם ולמזבח, ומדקתני "חיבוט ערבה" – מכלל דביד נוטלין אותה ומנענעים, ומקיפין בה הכהנים את המזבח ברגליהם, ואחר כך זוקפין אותה.

מהרמב"ם, הלכות לולב ז, כ–כב:

הלכה למשה מסיני שמביאין במקדש ערבה אחרת חוץ מערבה שבלולב, ואין **אדם** יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב, ושיעורה – אפילו עלה אחד... בבד אחד

What do you do?

Succah 43a

וכמה שיעורה אמר רב נחמן ג' בדי עלין לחין ורב ששת אמר אפילו עלה אחד ובד אחד עלה אחד ובד אחד ס"ד אלא אימא אפילו עלה אחד בבד אחד

Rabbi Ami said that the willow branch requires a certain measure. The Gemara asks: **And what is its requisite measure? Rav Nahman said:** It is **three branches of moist leaves. And Rav Sheshet said:** It is **even one leaf and one branch.** The Gemara wonders about the statement of Rav Sheshet: **Does it enter your mind** that one takes **a single leaf and a single branch** separately? **Rather**, emend Rav Sheshet's statement and **say:** One fulfills his obligation **even with one leaf on one branch.**

אמר אייבו הוה קאימנא קמיה דר"א בר צדוק ואייתי ההוא גברא ערבה קמיה שקיל חביט חביט ולא בריך קסבר מנהג נביאים הוא אייבו וחזקיה בני בריתיה דרב אייתו ערבה לקמיה דרב חביט חביט ולא בריך קא סבר מנהג נביאים הוא

§ The Gemara relates that **Aivu**, father of the *amora* Rav, **said: I was standing before Rabbi Elazar bar Tzadok, and a certain man brought a willow branch before him** to fulfill the mitzva. **He took it and waved it; he waved it and did not recite a blessing.** This indicates that **he holds** that the mitzva of the willow branch **is a custom of the prophets** and is therefore performed without a blessing. Similarly, the Gemara relates that **Aivu and Hizkiya, sons of the daughter of Rav, brought a willow branch before Rav** to fulfill the mitzva. **He waved it; he waved it and did not recite a blessing.** This indicates that **he, too, holds** that **it is a custom of the prophets.**

Why don't we do 7 days with the arava?

אלא אמר רב זביד משמיה דרבא: לולב דאית ליה עיקר מן התורה בגבולין – עבדינן ליה שבעה זכר למקדש; ערבה דלית לה עיקר מן התורה בגבולין (שם –) לא עבדינן שבעה זכר למקדש (שם).

את תשובת רב זביד מפרש רש"י:

דלא עבדינן לה שבעה – אבל יום אחד מיהא עבדינן, כדאמרינן לקמן (ע"ב) ברבי אלעזר בר צדוק, והוא היה לאחר החורבן, שהיה רבי צדוק אביו בימי רבי יוחנן בן זכאי, ובימי רבי אליעזר ורבי יהושע ורבן גמליאל היה.

Thanks to R. Yehuda Zuldán for the sources, minhagim

הרב צבי שכטר מוסר בשם הרי"ד סולוביצ'יק, שר' חיים מבריסק היה זוקף ערבה על גבי הקרקע בצדי השולחן שבו קראו בתורה, שכן הוא נחשב כמזבח – וכמעשיהם של שלוחי בית הדין, שהיו זוקפין מורביות של ערבה בצדי המזבח. רק אחרי הזקיפה היה נוטל את הערבה לחבטה.

הריטב"א:

ומהא תלמוד, דבזמן הזה גם כן ע"י שלוחי בית דין הוא זכר למקדש. וזהו שנהגו עכשו שפרנסי הקהל מביאים אותה ביום ז' משל ציבור, ואין כל אחד מביא אותה לעצמו. וזה נכון וברור

Hoshanot for rain??

עננים מהמטיר